16 Mart 1949 Çarşamba
YIL: 1 — SAYI: 44
İdarehane: Ankara cad.
İzzettin Han, No. 22
İ S T A N B U L
Fiatı: 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

Gelecek hafta bekleyiniz

Tekel Bakanı Dr. Fazıl Şerafettin Bürgenin gazetemize beyanatı

Bakan işçinin refah seviyesini arttırmak emelimdir dedi ve ücretli hafta tadili için çalıştığını belirtti

Tekel Bakanı Dr. Fazıl Şerafettin Bürge İstanbuldan ayrılacağı gün, kendisile görüşen bir muhabirimizin sorduğu muhtelif suallerini cevaplandırmadan evvel gezdiği işyerleri hakkındaki intibalarını şöyle anlatmıştır:

— İşyerlerini gezdim Bakanlığımızın sosyal hizmetler bakımından teşkilâtını iyi buldum. Bakanlığa bağlı çeşitli işyerlerinde 19000 işçi vardır. Binaaenaleyh bu bakımdan da işçi davalarını ön plânda tutmak vazifemizdir.

Tekel Bakanı Dr. Fazıl Şerafettin Bürge

Bakan bunlan sonra sözlerine devamla:

— **Gezdiğim iş yerlerinin işçi** mümessilleri ile temas ettim. Fakat sendikaları ve sendikalar birliğini ziyaret etmeğe azman darlığından dolayı maalesef imkân bulamadım. Tekelin bu defa gezemediğim teşkilâtını görmek için, tekrar İstanbula geldiğimi zaman, bilhassa işçi arkadaşlarımla uzun, uzun konuşmak fırsatını bulacağım demiştir.

Muhabirimizn ücret, mesken ve ücretli hafta tatili hakkındaki suallerimi Bakan şöyle cevaplandırmıştır:

— Maliyet fiyatlarının yeniden tetkik etmek suretile, işçileri refah seviyesini arttırmak emelimdir.

İşçi evleri konusu ile bilhassa meşgul oldum. Büyük deredeki kibrit fabrikası ve Paşabahçeki ispirto fabrikasında işçi evleri için hazırlanmış projeler vardır. Fabrika müdürleri ile bu konu üzerinde görüştüm. Yakında tatbik sahasına geçilecektir. Bu ilk tecrübelerimize gene, işçi mesken davasını halledeceğiz.

İşçinin ücretli pazar tatili konusu meclistedir. Biz, işçi arkadaşlarımızın bu kanundan faydalanmaları için bütün kuvvetimizle müzaheret edeceğiz.

Lokavt

Son günlerde, bazı işyerlerinde işçileri toptan yol verme vakalarına şahit olduk. 40-50 işçisine, hattâ 100 işçisini birden tensikat bahanesiyle kapı dışarı eden işverenler gördük. Bu vakaların bazılarında işçiye tazminat verildi, bazılarına ise sadece ihbar müddetine riayet edildi Fakat, ne olursa olsun bir işverenin bir çok işçisine birden, kış ortasında yol vermesi, üzerinde ısrarla durulacak bir meseledir

Münferit vak'alarda bile, sebepsiz olarak işçi çıkarma keyfiyeti, iş emniyeti bakımından tehlikeli bir safha arzetmektedir. Bunun içindir ki, bütün işçiler, iş kanunu'nun 13 ve 16 ıncı maddelerinden şikâyetçidirler ve bu kanunu tadil edecek tasarıda müeyyideler artırıldığı halde işçiyi tatmin olmuş sayamayız.

Emeği ile geçinen bir insanın iş emniyeti araması kadar tabiî bir şey tasavvur olunamaz. Bahusus memleketimizin bugün kü iktisadî ve malî durumu karşısında bir işçi için işsiz kalmak büyük bir felâkettir.

İşsiz kalmak, sendikaları çok kuvvetli olan memleketlerin işçileri için endişe duyulacak bir hal olmaktan çıkmıştır. Onlar, ancak büyük iktisadî buhranlardan ve kütle halinde baş gösterecek işsizlikten korkarlar. Bu gibi fevkalâde vaziyetler zuhur etmedikçe mahdut miktardaki

(Devamı 4 üncü sayfada)

Bahçıvanlık okulu mezunları perişan oldular

Çayırova teknik bahçıvanlık okulunu 1947 - 48 öğretim süresinde ilk mezunlardan olarak bitirdim. Ziraat Vekaleti toprak kanununa göre bize kendi köyümüzde veya bulunduğumuz yerde devlete aid araziden ihtiyacımıza göre istenilen dönümde arazi verilecekti. Bahçıvanlık avadanlıklarını verdikler halde arazi hususundaki müracaatlarıma cevap vermediler 20 sene mecburî hizmetimiz var Başka bir yerde çalışmamıza kı dunen izin vermiyorlar. Arazimiz de olmadığı için ziraat yapamıyoruz. Benimle beraber mezun olan bütün mezun arkadaş

(Devamı 4 de)

Avukat Safa Erkin'in konferansı

İ. İ. S. Birliğinin avukatı Safa Erkin dün Eminönü Halk Evinde İş mahkemeleri kurulurken bazı düşünceler mevzulu bir konferans vermiştir. Bu konferans kalabalık bir dinliyeci kütlesi tararından alâka ile takip olunmuştur

Yorgancılar kooperatifinin kongresi yapıldı

Eski yönetim kurulu yeniden seçildi

Mahdut Mes'uliyetli İstanbul Yorgancı ve Hallaç Sanatkârları İstihlâk Kooperatifi yıllık kongresini 10 Mart 949 pazar günü saat 10 da Eminönü Halkevinde yapmıştır. Nisap temin edildiği için kongre açılmasına karar verilmiş, kongre başkanlığına Hüdai Bukağlı seçilmiştir.

Bundan sonra yönetim Kurulu raporu okunmuştur. Daha sonra murakıp raporu okunmuştur. Ortaklar tenkidlerini yapmışlar ve kooperatif müdürü Kâmuran Saydut tarafından yönetim kurulu adına cevaplandırmışlardır. Bir üyenin fonların geri alınması hakkındaki takriri reddedilmiştir. Nihayet seçimlere geçilmiştir. Neticede eski idare heyeti aynen seçilmiştir.

GÜCENMECE YOK:

"Ufak bir münakaşa ettik

Bir büyük gazete bir milletvekiline ağız dolusu küfür etti idi. Sonra bu milletvekili halk huzurunda hesap verdi, alnının akı ile çıktı. Gençlik de hak tarafına geçince küfürbaz gazete ağzı değiştirdi. Şimdi masumane "Ufak bir münakaşa ettik,, diyor.

Allah büyüğünden esirgesin.

NOKTA

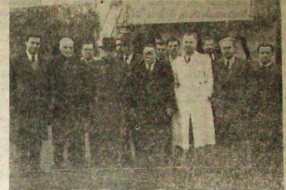
İ. İ. S. Birliği seri konferanslarının ilki yarın Dr. Fahri Kurtuluş tarafından veriliyor

İ. İ. S. Birliği tarafından tertip edilen seri konferansların ilkini yarın Dr. Fahri Kurtuluş verecektir. Mevzu "Niçin Milliyetçiyiz,, dir.

Çalışma Bakanımız R. Şemsettin Sirer tetkiklerini bitirerek Ankaraya döndü

Bakanın Birlikteki konuşması büyük memnuniyet uyandırdı

hazırlanmış olan kanun tasarıları önümüzdeki haftalar içinde meclise sunulacaktır

Çalışma Bakanı Reşat Şemsettin Sirer Feshane fabrikasını ziyareti esaasında fabrika müdürü ve işçi mümessilleri arasında

Beş gün kadar şehrimizde incelemeler yapan Çalışma Bakan Reşat Şemsettin **Sirerin geçen** hafta salı günü Birlik merkezini ziyaret ederek Yönetim Kurulu ile görüştüğünü yazmıştık. Bu konuşma gündemi daha evvel tesbit edilmiş bir müzakereden ziyade tanışma ve hasbıhal bulunuşması olmuştur. İki saat kadar Birlikte kalan Bakana Çalışma ve Sigorta müdürleri de refahat etmişlerdir. İstanbulda bir işçi lokaline şiddetle ihtiyaç hissedildiği Birlik üyeleri tarafından belirtilmiş ve konuşma bir müdet bu konu üzerinde devam etmiş-

(Devamı 4 de)

İŞÇİLER KONUŞUYOR

Emekli işçilerin uğradıkları haksızlıklar sona ermelidir

23 yıllık işçi Kâmil Soygül hakkın tecellî edeceğine inanarak bekliyor

Kâmil Soygülü Birlik merkezinde tanıdım. Gözlerinin feri tükenmiş olan bu işçi, bana yana yakıla derdini anlattı. Dedi ki,

— Beyim 23 yıldır aynı fabrikada bir gün ayrılmamak şartile çalışmaktaydım. Fakat artık gördüğünüz gibi dizlerimde, kollarımda derman kalmadığı için işine son vrdiler. Ben tabii olarak 23 yıllık emeğimin mükâfatını beklemekte idim. Ama bundan 5 yıl evveline kadar Süreyya Paşa fabrikası namı altında çalışmakta iken, bu tarihte fabrika isim değiştirerek Adalet fabrikası oldu. Şimdi bu yüzden bana ancak 5 yıllık bir hak tanımaktadır. İşte! Bu Adalet fabrikası, varın siz adaletsiz olanları hesap edin. Et ve kemik külçesi haline gelince haklarımızı dahi çiğneyerek kapı dışarı attılar. Hakkım verilmezse verdiğim emekler haram olsun.

Faruk Bingöl

Hürbilek: Bu acı hayat hikâyesini naklederken bütün alâkalıların nazarı dikkatini çekeriz.

İş müfettişlerin vazifesi!

Çalışma Bakanlığı kaldırılmalımıdır

Milletlerin Hayatında Çalışma Teşkilâtı ve Çalışma Bakanlıklarının önemi

Yazan: İstanbul Milletvekili Ali Rıza Arı

İnsanlık tarihini bilenler, merak edip de gözden geçirenler cemiyet hayatının kuruluşundan beri insan oğullarından sivrilenlerin, maddi veya manevî kuvvet ve kudrete sahip olan fertlerin veya zümrelerin çeşitli adlar lâkaplarla içinden çıktıkları kütlelere, cemiyetlere neler yaptıklarını - hayir veya şer - bilirler.

Bir zamanlar yalnız say'a güvenenlerle, kapiale dayananlar arasındaki münasebetleri, dokrinlerin doğuşunu, didişme ve çarpışmaları hatırlarlar.

Batının bazı bölge ve memleketlerinde 19 uncu asrın başlangıcile başlayan modern sanayi hayatının bizde bir asır sonra - 1930 a doğru - başladığını biliyoruz.

Bir milletin hayatında umumî ve yeni sistemler, değişiklikler, tekâmüller yer aldıkça bütün bu faktörlerin icaplarına yer vermek te en tabiî bir zarudettir.

Mekanik sistemlerde manzumeye giren her elemanın varlık ve önemi - sistemin ahenk ve rantabilitesi, verimi bakımından - ne ise milletler hayatında içtimaî sistemlerin ahenk ve tesanüdü, mütekabiliyet prensibi, içtimaî adalet zihniyeti odur.

Cemiyetlerin, milletlerin refahında, medenî ve içtimaî tekâmülünde ekonomik inkişafın tesir ve önemini hepimiz kabul ve takdir etmekteyiz; bu inkişafın (işile kapital) a lâyık olduğu önemi, kıymet emsalini veren ülke ve milletlerde daha ilerde olduğunu görmekteyiz.

Ekonomik gelişmelerde endüstri hayatının rolü ne ise bu rolün ferd ve cemiyet hayrına olabilmesi için de (iş ile kapital) arasındaki normal münasebetin tesis ve idamesi şartı da odudr.

İşte bu tesis ve idame işi -bugünün ve yarının icap ve ihtiyaçlarına göre- çalışma teşkilâtının işidir.

Hal böyle iken T. B. M. M. nde son bütçe müzakereleri sırasında başka Demokrat Partinin sayın sözcüsü olmak üzere (Çalışma Bakanlığı) nın lüzumsuzluğunu söyleyen, kaldırılmasını isteyen, bir (umum müdürlük) haline konulmasını teklif eden 2-3 milletvekili oldu.

Bu temayül ve isteklerinin nasıl bir etüd ve inceleme neticesi olduğunu söylemediler, telkin ve ilham eden saik ve sebebler ne olursa olsun munsif bir karara varmak için başka memleketlerde ve bizde çalışma teşkilâtının, Çalışma Bakanlığına ne gibi saikler altında, ne gayeler için yer verildiğini arza çalışalım:

Elde edebildiğim vesikalara göre Ekonomi, Ticaret ve Sanayi işlerile uğraşan Bakanlıklardan ayrı ve müstakil olarak (Çalışma Bakanlığı) teşkilâtına Bakanlıklar arasında yer veren memleketlerin sayısı; son dünya harbinin vesile olduğu yıkılıdan evvel; 33 idi; adlarını öğrenelim:

Türkiye, Birleşik Amerika, İngiltere, Fransa, eski Almanya, İtalya, İspanya, Beiçika, Holanda, Danimarka, İsveç, Norveç, Finlandiya, Çekoslovakya, Avusturya, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya, Polonya, Mısır, İran, Hindistan, Brezilya, Bolivya, Şili, Peru, Meksika, Küba, Venezüella, Güney Afrika, Avustralya, Yeni Zelânda, Japonya.

Görülüyor ki liberal konservatör, sosyalist, faşist hangi rejim olursa olsun insan emeğinin değerlenmesi çalışanlarının hak ve refahının sağlanması yolunda lâzım olan tedbirleri başlı başına bir konu olarak ele alıp tanzim etmek zaruretini duymuştur

Adlarını gördüğümüz bu memleketlerin bazılarında sadece (Çalışma Bakanlığı) adını taşıyan bu teşkilât diğer bazı memleketlerde ise (Çalışma ve İçtimaî Basiret Bakanlığı), (Çalışma ve Millî Hizmet Bakanlığı) veyahut (Sosyal İşler Bakanlığı) gibi çalışma kanunlarını daha geniş ve şümullü mânada ifade eden adlar almıştır. fakat hepsinin müşterek ve karakteristik bir yönü ve özelliği vardır: Millî ekonominin başlıca kıymet ve yaradıcı kaynağı olan insan emeğinin faydalı ve adil şartlar altında düzenlenmesi için hükûmetlerce takip edilecek siyasî hareket hattının başlı başına bir istigal konusu olarak ele alınmıs bulunmasıdır.

İngilterede bütün iş hayatının murakabesini ve bu husustaki tedbirleri (Çalışma Bakanlığı) na verilen vazifeleri 3 ayrı Bakanlık görmektedir; (Çalışma Bakanlığı-), (Millî Hizmet Bakanlığı), (İçtimaî Sigorta Bakanlığı).

Bu ayrılış bize bir Çalışma Bakanlığının; yeni zaruret ve gelişmeler karşısında; ihtisas şubelerine ayrılış ve tekâmül seyrini göstermektelir.

Çalışma Bakanlıkları; her memlekette bir taraftan sanayileşme hareketlerini, diğer taraftan - demokrasi ceryanlarının gelişmesi neticesi hayatî ehemmiyet kazanan - içtimaî siyaset tedbirlerini bir plân ve program halinde gerçekleşmek zaruretinden doğmuştur.

Millî bünyeyi maddî ve ma-

(Devamı 4 de)

İŞÇİ GÖZÜ İLE

Yine o!

Ücretli pazar tatili kanun tasarısı bir çıkmaza girdi. Meclisten çıkıyor, çıkacak derken sene önümüzden bir sinema şeridi gibi geldi geçti. Bu gidişle de galiba bir sene geçecek, sağlık olsun. Biz işçiler mütevekkil insanlarız.

Yalnız ücretli pazar tatilinden istifade edeceğiz derken ücretsiz pazar tatilinden istifadelendirilmeye başlandık...

Arasıra bir çok işçi arkadaşlarım bu kanun tasarısının akibetini sormaktalar ve cevabını da kendi kendilerine vermektedirler. Bu cevaplardan birini aldım. Muhterem İstanbul milletvekilleri birazda işçi meselelerile bu cevabı okuduktan sonra inşallah alâka gösterirler de mübarek yüzlerini gördükte kendilerine bitmez tükenmez dert ve davalarımızı anlatmış oluruz.

İşte suali soran işçinin işçiden aldığı cevap-

— Ücretli pazar tatili kanunun meclisten ne zaman çıkacağını kestirmemek yersizdir. Hele seçimler bir yakınlaşsın.

Kanunun komisyonlardan çıkmasında çıkarılan zorluklar kulaklarımıza geldikçe yukarıda yazdığım bir işçinin verdiği cevabın hakikatını kavramamak elden gelmiyor.

Seyfi Demirsoy

Sütlüce Felâketzedelerine yapılan yardım

Bütün İstanbul İşçileri yardıma koşuyor.

Şimdiye kadar Sütlüce faciası kurbanlarına yardım etmek üzere bir çok müesseselerin işçileri aralarında para toplayarak İstanbul İşçi Sendikaları Birliğine yatırmışlardır. Bu vefakâr işçilerin çalıştıkları müesseselerin ve işçi dostlarının isimleri aşağıdadır:

İ. Gıda Sanayii İşçileri Sendikası 226,5 L.

Beykoz Deri ve Kundura Fabrikası İşçileri Senlikası 250 L.

Üsküdar Yaprak Tütün Bakımevi İşçileri Sendikası 200 L.

Cibali Kutu Fabrikası İşçileri Sendikası 250 L.

Şakir Zümre Fabrikası işçi ve memurları 162 L.

İst. Milletvekili Dr. Fakaçelli 50 L.

Bakırköy Mensucat İşçileri 304 L.

İstanbul Liman ve Dokları İşçileri Sendikası 100 L.

Paşabahçe İspirto Fabrikası İşçileri Sendikası 100 L.

Şimdiye kadar Birlik merkezine müracaat eden şehit ailelerinden, işsiz kalan vatandaşlardan yüz kişiye yardım yapılmıştır.

— Matmazel, dedi. İngiliz dostlarınızın selâmı var. (Matmazel Devöber selâm söyleyiniz kendilerine bir an evvel hürmetlerimizi takdime geleceğiz. Yalnız şu barbar Türkler bizi geçirmiyor.) diyorlar, dedi. Lizet'e söz bırakmadan general atıldı:

— Halit hakikaten İngilizler Matmazel Lizetin burada olduğunu bilseler muhakkak (K) yı ele geçirmek için bir misli fazla kuvvet sarfederlerdi. Matmazelin içinde bulunmasile şehrin kıymetinin bir kat daha arttığına eminim.

Kız:

— General komplimanınıza teşekkür ederim dedi. Fakat yüzbaşı siz de her fırsatta benimle alay etmeğe bakıyorsunuz. Temenni ederim ki bir gün vaziyet tersine dönmesin.

Yüzbaşı:

— Affedersiniz dedi. Maksadım bir lâtifeden ibaretti. Sonra müsaade istedi.

— Generalim dedi, küçük Mişele İngilizleri mağlûp ettiğimiz gün birlikte bir at gezintisi yapmayı vadetmiştim. Bugün için İngilizler bir mağlûbiyet geçirmiştir. Sözümü yapmalıyım. Sonra müstehzi bir bakışla genç kızı süzerek Mişel'e döndü:

— Haydi küçük, gel söyliyeyim de bana da bir at getirsinler.

IV

HÜRBİLEK'in
Edebî Romanı

Yazan:
MUSTAFA MEFHAR

— No: 15 —

O dedi sabaha karşı Halit generalle komutanlık binasına geldi. Oradan kendilerine intizar etmekte olan kurmay heyetile birlikte kayalık tepede bulunan kolordu muharebe idare yerine hareket ettiler. Ufkun kızarmasile beraber ateşe başlıyan Türk topçuları düşman mevzilerini bir saat fasılasız dövdü. İlk top ateşile taarruzu hissettiklerinde şüphe olmıyan İngilizlerin hiç bir heyecan alâmeti göstermemeleri kolordu komutanını hayrete düşürdü. Topçunun ateşini gerilere kaydırmasile beraber merkezde bulunan 226 ncı ve 212 nci alaylar taarruza geçtiler. Generalin plânına göre merkezi sıklet düşmanın enzayıf tarafı olduğu anlaşılan sağ yan karşısında sola alınmıştı. Burada yeni gelen 143 üncü tümenle 231 ve 239 uncu alaylardan ibaret beş alay cem edilmişti. 205-208 inci alaylardan teşkil edilen ihtiyat sola yakın yerleştirilmişti. Mevziin en zayıf tarafı merkezdi. Burada 226 ncı ve 212 nci alaylar bulunuyordu. İşte ilk defa yarbay Selimin komutasına verilen bu iki alay taarruza kalkıştı. Maksat bir gösteriş taarruzu ile düşmanı buraya bağlamak, solda bulunan merkezi sıkletle de hakiki taarruza geçerek sola doğru savurup atmaktı. Bu takdirde arkası Gürsu ile kesilecek olan düşman hakikî bir imha çemberi içine alınmış olacaktı. Fakat yarbay Selim kuvvetleri taarruza başlar başlamaz müthiş bir topçu ateşile karşılandı. Arkasından üstün kuvvetlerle düşman piyadesi şaşkın yir vaziyette bulunan bu iki alay üzerine taarruza geçti. Zaten vazifesi gösteriş taarruzu olan bu kuvvetler geri çekilmeğe başladılar. Fakat düşmanın şiddetle bu alayları takip etmesi ve kuvvetçe pek üstün olması buradaki mevzileri tehlikeye düşürdü. Bunun üzerine yarbay Selim, kolordudan takfiye kuvveti istedi. İşte asıl bunun üzerine zaten zamanı gelmiş sayan general İhsan solda merkezi sıkleti teşkil eden albay Mahmut kuvvetlerine derhal taarruz emri verdi. Bütün cephede şiddetli bir muharebe başlamıştı. Fakat dakikalar ilerledikçe merkezde bulunan 226 ve 212 nci alayların vaziyeti fenalaşmasına mukabil Albay Mahmut grubu yerinde sayıyordu. İşte bu sırada Albay Mahmudun karşılarındaki düşmanın pek kuvvetli ve son derece hazırlıklı olduğunu bildirerek takviye isteyen raporu gelmesi üzerine general İhsan ihtiyata sol tarafı takviye emri verdi.

(Devamı var)

Hikâye

Öğle Yemeği

Yazın ilk günleri daima böyledir. Öğle vakti insana gevşeklik veren ve tatlı bir uyku arzusu uyandıran sıcaklık olur. Hele ruha sükûn veren koyu yeşil bir gölgelikte olursanız uyku dayanılmaz bir hal alır.

Tramvay durağının üstünü örten çınarlar ninni söyler gibi hışırdıyorlardı. Eğer vazifem olmasa, öyle yemeğinin verdiği rehavetle nefis bir uyku uyurdum. Uykuyu üstümden atabilmek için etrafımdaki insanları kritik ediyordum. Öyle yemeğine gelen ilk okul talebeleri, lise talebeleri birer ikişer geçip gidiyorlardı. Durakta yaşlı, bir kadın bir kaç genç kız, orta yaşlı bir adam tramvay bekliyorlardı. Karşıda caminin kapısından, şadırvanın sıralarına oturmuş abdest olan beyaz sakallı sofular görünüyorlardı. Arada bir havadan, cıvıldaşarak iskelet sürüleri geçip gidiyorlardı. Tam bu sırada caminin yan kapısından çıktığını tahmin ettiğim bir cenaze alayı köşeyi döndü. Bana yaklaştıkları zaman şapkamı çıkararak ölüyü selâmladım. Önümden tabut geçerken dikkat ettim, baş tarafta beyaz bir tül vardı. Anlaşılan bir genç kız ölüsü idi bu.

İnsana yaşamak hevesi veren bu tatlı dekor içinde, önümden geçen bu genç ölü, kalbime hüzün vermişti. Düşüncelerim, beni bir kaç ay evveline sürüklüyor.. Tanımadığım genç ölü canlanıyor gülümsüyor, gözlerinde hayat pırıltıları uyanıyordu.

Yüz yaşımızı aşsak da kalbimizde ümit içimizde beklediklerimizin hasreti olarak, bir gün hepimizin öleceğimizi düşünüp kendimi teselli etmeğe çalışmasam üzüntü beni sürükleyip götürecekti. .

Beklediğim tramvay, ben gelmeden az önce gitmiş olmalıydı ki hâlâ başkası gelmiyordu.

Sağ taraftaki fırının kapısından sırtında küfesile, bir hamal çıktı. Elinde kalın çamaşır ipine bağladığı bir güveç vardı. Güveç kayıp, düşmesin diye yavaş yavaş yürüyordu. Kaldırımın kenarında durarak bir otomobilin geçmesini bekledi. Giden tramvay hattını dikkatle geçti. Ağaçların altından geçerken yüzüne baktım. Gözleri hazla parlıyordu, elindeki güveçe öyle iştahla bakıyordu ki, sol elindeki yarım ekmeği de görünce, karnının aç olduğunu anladım. Buharlar çıkan güveçin içinde etle karışık bir sebze türlüsü vardı. Hani aç olsam, şu adamın yemeğine ortak olmak isterdim.

Şimdi caminin avlusunda oturup, kendine nefis bir ziyafet çekecekti. Bazan caminin avlusundan geçerken, sıraların üstünde, taze ekmekle helva yiyen hamalları görürdüm. Öyle iştahlı bir yeyişleri vardır ki insanın, ne kadar tok olsa ağzı sulanır.

Bir de şu hamalın, güveçte pişirdiği yemeğin yeyişini düşündüm. Onun namına memnun oldum.Her halde bu gün iyi bir para kazanmıştı.

O gelen tramvay yolunu geçmek isterken beş on metre ileride hızla gelen bir otobüs peyda oldu. Şoför korna çaldı. Hamal bunu gördüğü için adımlarını sıklaştırdı.

O anda içimde bir hissi keblel vuku peyda oldu.

Hamalın taşıdığı güveç iplerin arasından sıyrıldı.

Kendisi kaldırımın kenarına sıçradı

Otobüsün tekerlekleri, kiremitleri, kıtır, kıtır çiğnedi.

Bu arada hamalın sesini duydum: "Ulan vay anam! Vah! Vah!,, diye hayıflanıyordu. Bu gün de bütün üzüntülü hadiseler beni buluyordu. Halbuki evden çıkarken ne kadar neş'eli idim.

Meraklı bir kaç küçük çocuk hamalın etrafını almıştı; o da onların ortasında ellerini dizine vurarak ayni sözleri tekrarlıyordu.

Deminki saf bakışlı gözlerdeki iştiha aklıma geldi. Bütün hevesinin, arzularının toplandığı, güveçi elinden düşürünce, bu köy çocuğunun uğradığı kederi görmemek için o tarafa arkamı döndüm. Artık bütün dekor kıymetini, manâsını kayıp etmişti. Canım sıkıldı. Evden yarım saat evvel çıkmadığıma esef ettim. Ağlamaklı oldum. Ben düşüncelerin arasında çırpınırken hamalın yüksek sesle bağırdığını duydum. Kendi şivesile sesleniyordu- "Ulan Mehmet... İpleri niye iyi bağlamadın. Şimdi Beye ne cevap vereceğiz?,, Bu sözler her halde fırıncının çırağına söylenmişti... Birden zihnimi saran bulutlar dağıldı. Demekki hamalın öyle yemeğine ziyan gelmemişti. Gene helva ile ekmeğini iştiha ile yiyecekti. Gerçi beyin güveçi kırılmıştı ama bey hamala bunu ödetmezdi ya.

Vatman neş'eli, neş'eli çanı çalarken hamalın sözü aklıma geldi: "Beye ne cevap vereceğiz.,

Kendi kendime cevap verdim "Aldırma yahu bir kazadır oldu..,

Yazan: Faruk BİNGÖL

İctimaiyat Enstitüsü konferansları

1 — Zonguldak ve Karabükte çalışma münasebetleri.

(Ord. Prof. Dr. G. Kessler tarafından 8 Mart 1949 Salı.

2 — İş mahkemeleri kurulurken bazı düşünceler.

(Avukat Safa Erkin tarafından) 15 Mart 1949 Salı.

3 — Ücret sistemleri.

(Ord. Prof. Dr. İsaac tarafından) 22 Mart 1949, Salı.

4 — İstanbulda mesken mes'eleleri ve gece kondular.

(Dr. Ekmel Zâdil tarafından) 29 Mart 1949, Salı.

5 — **İş ihtilâfları ve hal yolları.**

(Doç. Dr. Ferit H. Saymen tarafından) 5 Nisan 1949, Salı.

6 — Türkiyede küçük hizmet erbabının ve esnafın vergi yükü.

(Ord. Prof. Dr. Neumark tarafından) 12 Nisan 1949, Salı.

7 — Türk işçisinin iktisadî istikbali.

(Prof. Dr. Nalbandoğlu tarafından) 19 Nisan 1949, Salı.

8 — İstanbul tramvay işçilerinin içtimaî durumu.

(Prof. Dr. Fındıkoğlu tarafından)' 26 Nisan 1949, Salı.

Konferanslar işaret edilen tarih ve günlerde Eminönü Halkevinde saat 18,5 de verilecektir. Herkes gelebilir.

İki Hayat Birden Sürdüm

İngilizceden tercüme

(Baş tarafı geçen sayıda)

ri idim. Merkez komitesinden gelen hususi vazifeler, hususundaki emirler ekseriya şifahî gelirdi. Çünkü mühim şeyleri yazmak komünist tekniğine aykırı ve yasaktı. Yüklenilen vazifelerin hepsini birden yapmağa asla imkân yoktur. Bir gün birlik ajanlarını üye toplama hareketine davet etmek üzere geniş bir sanayi mıntıkasına gönderilirdim; "Arkadaşımızı getirin! Her üye, bir haftada yeni bir üye getirmelidir.,, Ertesi gün, tuğla istifçileri, dok işçileri ve liman hamalları arasında propaganda yapmağa gitmem emir edilirdi. Önce muvaffakiyet yoktur. Nehir işçileri komünist gazeteleri elimizden kapıp yırtarlar ve iskelede yakıp eğlenirler. Bize "bitli kızıllar,, derler. Bir tanesi burnuma bir yumruk vurur. Ama zannetmeyiniz ki çalışmamız durdu.

Merkez komitesinden bir emir geldi: "Bulabildiğiniz bütün hafif meşrep kızları toplayın ve onları sahile sevkedin,, Hiç kimse çok dost olan bu kızların güzel burunlarına yumruk vuramaz. Hiç kimse onların gazetelerini yakamaz Emir gelir "Buraya daha fazla kız gönderin. Huysuz kızlar olmamasına dikkat edilmesi.,, parti için, inkılâp için.

Her gün zamanının çoğu kapıları çalmakla geçerdi, fakat hiç bir zaman bir aile kadınına komünizmden bahsetmedim. Ben onlara "Büyük sosyal değişmeler yol üstündedir. Bunların Amerikan yolu ile geleceğine inanıyoruz..

Komşular birbirine yaklaşıyor niçin; eğer yeni bir nizam lâzımsa, onlar başlangıçta içinde bulunmak ve doğru çalışmasına yardım etmek istiyorlar. Niçin bir toplantıya gelmiyorsunuz?,, diye temin edecektim. Kaç kişiyi bu ümitle tuzağa düşürdüm. Hattâ toplantılara geldikleri zaman, nadiren, onlara doğrudan doğruya komünizmden bahsettik. Bunun yerine parti çalışmalarını U. S. A. dış politikasına tevcih ettik. Bu gün unutulmuş bir çok komünist, henüz dün nazizmin lehinde idi. Fakat bu teşvik edilmesine yardım ettim; 5 Mart 1940 da bizim odalarımızda hazırlanmış bir nutuktan bir parça naklediyorum: "Roosevelt'i tazyik etmek için her şeyi yapmalıyız. Onun Büyük Britanyaya yardımını durdurmalıyız. Bunun yegâne sebebi İngiltere ve Fransanın Almanyaya ilân ettikleri harbin, Alman - Rus paktını ihlâl etmesidir...

15 Ekim 1940 da bizim klüpteki adamların, poliçe kartlarının sahtelerini nasıl bastırabileceklerini, müzakere ettiklerini duydum, bu suretle hiç bir komünistin poliçye ihtiyacı kalmıyacaktı. Daha sonra karar verilmesine rağmen, bu bile tatbik edilemedi, çünkü: Parti her iş kolundan komünistler istedi.

Akşamları, umumi çalışma yerlerinde, halk mekteplerinde veya cadde köşelerinde kin tohumları ekmekle meşguldük. Bir dedikoducu Jim Crow'un suiistimallerini açıklayacaktı: Zenciler yalnız komünist partisinde samimî arkadaşlık bulacaktı. Irlandalıların bulunduğu mıntakada dedikoducular İngiilz zülmünü feryat edecektiler; İrlandalılar ırkı için hakikî dostluk komünist partisinde vardı.

Leke sürmek işi ile ne kadar meşguldük. Bir keresinde eline komünist gazetesi sıkıştırdığım bir dükkâncı kadın parçalayıp attı ve bana defolup yitmemi söyledi "J. Edyar Hoover,, dedi "sizi hapis etmeli,,

"Madam,, diye cevap verdim, "J. Edyar Hoover,, i tanıyor musunuz? İçki yasağı esnasında, ayyaşlara nasıl yataklık ettiğini şahsi servet sahibi olduğunu biliyor musunuz?

Pek tabiî bu ithamımda bir nebze hakikat yoktu. Bu dedikoduyu yapmak için talimat almıştım ve yaptım.

Sulh zamanında hazırlık için asker toplanması istendiği zaman imzalı mektuplarla ve düzünelerle sesle konyre'yi protesto ettik. Kulüp azalarına bu sahte mektuplar için muhtelif tipte yazı kâğıtları dağıttım. Ayni usul bugün kullanılmaktadır.

Dükkâncı kadının gazetemizdeki ilânı reddettiği zaman ve diğerlerinde olduğu gibi hususî **acele işleri bana verirlerdi.** Ben bizim klübün ve klüpler âzaları arasında bir mücadele şefi olduğum için, ayni gün bahsettiğim dükkân sahibine dört defa tehdit telefonu edildi. Dükkânı bir sözle yola getirdik; "İlân et

Dükkân sahibi keskin çığlık gibi bir sesle: "cehenneme!,, dedi. "Benim iş hukukuna tecavüz ediyorsunuz. Ah! kabul ediyorum.,,

En tesirli bir oyunumuzda geçen yıllarda, harp emeklelerine oynanmıştı. Biz işçiler her daire oda ve aparttımanı dolaşarak, zararsız sâkinleri, emeklilere parasız sigorta yapılmasına yardım edecek, komşuluk klübünün halk servisinin kurulduğunu söyleyerek dâvet ettik.

Aylarca kapılarımızdan, emekli seli aktı, her biri dostlukla muvafakatini bildirdi. Tuttuğumuz sigorta mütehassısları, eski muhariplerin askerlik kâğıtlarını dikkatle tetkik ettiler. Ekseriya onlar bir emekliye verilecek parayı önemli bulacaktı: ziyaret neticesi olacakları bir, kaç yüz dolarla zenginleşeceklerdi. Ayrılırken mütebessim bir kız tarafından durdurulacaklardı. Bir sandoviçle içmeğe ne dersiniz? Buyrun! Bu adamların bir çoğu nihayet komünist oldular.

Bütün faaliyetler esnasında gizli vazifemi sakladım. Karım nerde çalıştığımı biliyordu, fakat oranın bir komünist kulübü olduğundan haberdar değildi. Betti sual sormamayı öğrendi, ama evimizde de saadet kalmadı.

harda parti liderliğini, süpüren

Hakikî felâket, geçen ilkba - bir korku dalgasının husulü ile vukua geldi. Kongre, partiyi kanun dışı iân edecek bir kanun tasarısı çıkaracaktı. Liderler bu zuhurat için plân düşünmeğe başladılar.

Başkanımız izahat verdi; "Eğer bizi dağıtırlarsa, dağılmış gibi görünüp kuvvetimizi muhafaaz etmeliyiz. Böylece yeni bir kisveye bürüneceğiz, klübü her birinin evinde toplanacağımız 6 adam arasında birliklere ayıracağız. Zahiren iskanbil oynar görüneceğiz. Mutat zamanlarda da her grubun başkanı diğerleri ile buluşacaklar ve böyle devam edip gidecek. Eddi gelecek salı akşamı beşimiz sizin evde iskanbil oynayacağız...

(Devamı var)

Grev hakkında resimli anket
İşçileri tanıştırıyoruz

10 — Etem Özki (Beykoz deri ve kundura fabrikası)

İki sermaye var biri işverenin parası, diğeri işçinin gücü, kuvveti bilgisi.

Birinci sermayeden işten zarar edip, sermayeden kaybettiğini görünce, o işi durdurur.. Sermayesini korumağa uğraşır. İkinci sermayeler da gücünün ve bilgisinin karşılığını alamazsa zarar ediyor demektir. Binaenaleyh kanaatimce grev de işçinin sermayesini korumak için aldığı bir tedbirdir ve en tabii haklarındandır.

11 — Sadettin Akpınar (Zonguldak)

Bügün için grev hakkının tanınması doğru değildir Çünkü bir kısım işçilerimizin işten seviye ve olgunlukta olmamalarıdır ki grevi başka mana ve şekilde anlıyacaklar ve bu gibi bir halden ötürü istihsal artmak şöyle dursun bil'akis şarsılır.

Cibali Kutu fabrikası İşçilerinin, Sütlüce faciasında ölenlerin ailelerine yaptığı yardıma, memurlar da katılıyor.

Cibali Kutu Fabrikası İşçileri Sendikasından bildirildiğine göre Sütlüce faciasında ölen işçilerin ailelerine yaptığı yardıma memurlar da katılmaya karar vermişler ve para toplamışlardır.

İSTANBUL İNŞAAT İŞÇİLERİ SENDİKASI
Ana Tüzüğü

(Geçen sayıdan devam)

c) İşverenler, sendikaya bağlı işçilerin ücretlerini rayiçten aşağıya düşürmek teşebbüsünde bulundukları takdirde toplulukla iş ihtilâfını tetkike yetkili merci ve hakem kurullarına baş vurmak.

d) Hastalık, işsizlik, sakatlık, ihtiyarlık ve ölüm halleri için üyelerine kanunlarla ve bazı iş yerlerinin hususî yardım hizmetleriyle temin edilmekte olan yardımlar dışında yardımlaşma sandıkları kurmak ve üyeleri ve aileleri namına sigorta sözleşmeleri aktetmek;

e) Hizmet akdini ilgilendiren hususlarla genel sözleşmelerden ve mesleğin müşterek menfaatlerinden doğan hususlarda ve sigorta hakları nın aranmasında hakkını istiyen üyelerine ve mirasçılarına hukckî yardımlarda bulunmak ve bunları temsilen dâva açmak ve husumet kabul etmek,

f) İşçi sigortaları kanunu ile iş ve işçi bulma kurumu kanunu ve Çalışma Bakanlığının kuruluşu hakkındaki kanun hükümlerioe göre teşkilâtlanan kurullara gönderilecek temsilcilerin seçimine iştirak etmek,

g) Sendikanın fikir yayımını yapacak gazete veya dergi çıkarmak veya diğer sendikalar veya benzeri meslek teşekkülleri ile bu amaca yarayan bir gazete veya derginin çıkması için işbirliği yapmak.

h) Üyelerinin ve ailelerinin meslekî ve umumî bilgilerini arttıracak ve kültürlerini genişletecek kurslar ve konferanslar tertip etmek ve boş zamanlarını iyi geçirmek için imkânlar sağlamak.

i) Çalıştıkları iş yerlerinde mevcut tesislerden ve makinelerden daha iyi faydalanılması ve işçilerin ferdi randımanlarının arttırılması için işverenlerle müzakere yapmak ve bunlara faydalı tekliflerde bulunmak,

k) Üyeleri ve aileleri yararına istihsal, istihlâk, kredi ve yapı kooperatifleri kurmak,

l) Ticarî gayelerle olmamak şartiyle sağlık ve spor tesisleri kurmak ve işletmek,

Madde: 11 — İstanbul inşaat işcileri sendikası siyasî propaganda ve yayın faaliyetleriyle iştigal edemez ve her hangi bir siyasî teşekkülün faaliyetine vasıta olamaz. Bu Sendika meslekî ve millî bir teşekküldür ve millî menfaatlere aykırı hareket etmez.

Madde 12 — Sendika, gelirlerini bu tüzükte ve buna bağlı talimatnamede yazılı olan yerler dışında başka bir yere sarf edemez.

Sendikanın teşkilâtı

Madde: 13 — Sendika teşkilâtı şunlardır:

a) Genel kurul,
b) Yönetim kurulu,
c) Denetim kurulu,
d) Haysiyet divanı,
e) İrtibat üyeleri,
f) endika memur ve müstahdemleri.

Genel kurul

Madde 14 — Genel kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yönetim kurulunun çalışma ve hesap raporlariyle denetçilerin mürakebe raporlarını dinlemek, bunlar üzerinde görüşmek ve karara varmak,

b) Yönetim ve Denetim kurulunu bir senelik çalışmalarından ibra etmekı

c) Sendika bütçesini muzakere ve kabul etmekı

d) Yönetim kurulu tarafından Genel Kurulun tasvip ve tasdikine sunulan karar ve teklifleri görüşüp kesin karara bağlamak

e) Üyeler tarafınlan 19 ncu madde gereğince müzakeresi istenilen kanunları görüşüp karara bağlamak,

f) Yönetim ve Denetim kurulunu ve hapsiyet divanını ve yedeklerini seçmek,

Çalışma Bakanlığı kaldırılmalımıdır

(Baştarafı 1 de)

nevi bakımlardan kemiren yoksulluk âmillerile savaşmak, insan emeğini değerlendirmek, bu suretle millî refahın yükselmesine hizmet etmek ve nihayet çalışanlarla çalıştıranlar, iş ile kapital arasında âdil bir nizam ve tesanüde dayasan sosyal huzur ve sükûnu sağlamak gibi gayelerin yedçekleştirilmesi için kurulmuştur.

Modern bir devletin icraat programında bu yayelerin yeri ne kadar büyük ise bu programın tam bir başarı ile gerçekleştirilmesi için de Çalışma Bakanlıkları o derece önem ve değer verilmektedir.

Büyük halk kütlelerinis çalışma ve yaşama seviyelerini yükselterek cemiyet içerisinde yıkıcı ihtilâf ve mücadeleledden cemiyeti ve devleti koruyacak bir nizam kurma gaye ve ihtiyacından doğan Çalışma Bakanlıkları, basiretkâr devletlerin millî iş gücünü, kütlelerin refahına verdiği önemle mütenasip olarak genişleyes sosyal hizmetleri bir elden progdama bağlayıp idare etmek vazife ve mesuliyetini kucaklamaktadırlar.

Tecrübeler yöstermiş ve göstermektedir ki: milletlerin çalışan unsudlarının yetiştirilmesi, işe yerleştirilmesi, sağlık ve emniyet icaplarına uygun şartlar altında çalıştırılması ihtisasa sahip edilmesi işsizlikı malûliyet emeklilik gibi haller karşısında sefalete düşmekten korunması hülâsa- Cemiyet içerisisde sosyal huzurun sağlanması Çalışma Bakanlıklarını kuruluşundan sonra kabil olabilmiştir ve olmaktadır.

İkinci dünya harbinden sonra bütün insanlık yeni bir işbirliği âlemine girmiş bulunuyor. 1945 te Sanfransiskoda kabul edilen (Birleşmis Milletler Andlaşması) ile medenî insanlık silâhlı mücadeleye karşı barışı koruyacak siyasî ve askerî tedbirleri kâfi görəmiyerek milletler arası sosyal nizam ve tesanüde birinci plânda yer ve önem vermektedir.

İnşaat işçileri sendikası Pazar günü törenle açılıyor

İnşaat İşçileri Sendikasının kurulduğu haberini evvelce bildirmiştik. Sendikanın açılış töreni önümüzdeki pazar saat 14,30 da yapılacaktır. Bu törende İstanbul İşçi Sendikalar Birliği Yönetim Kurulu üyeleri de hazır bulunacaklardır. Sendika merkezi Aksarayda Horhorda Çıngıraklı bostan sokağındadır.

(Başmakaleden devam)

(Baştarafı 1 de)

işsizleri sendikalar hiç sıkıntı çekmeden aylarla besliyebilirler Ve bu sendikaların grev yapabilmeleri de bu sebeptendir.

Şu sıralarda, bazı fabrikaların tensikat dolayısıyle çıkardıkları işçilerin durumu düşündürücüdür. Çünkü, henüz işsizlik sigörtası yoktur ve sendikalar iki senelik teşekkülü olarak bu işsiz üyelerini bir hafta bile besliyecek malî kudrete sahip değiller..

İşçinin bütün meselelerinin hallini ve sendikaların bekasını sırf "grev,, hakkına bağlıyanların ş günlerde bir çok işçiyi işsiz bırakan tensikat hadiselerine ne dediklerini bilmiyoruz. Fakat, muhakkak olan şu ki, işçinin bu gün için grevden ziyade iş emniyetine ihtiyacı vardır. İş kanununun bir sürü takyidatına rağmen toplu işçi çıkarmalar sendikaları bir hayli üzmektedir. Bir de, işverenlerin serbest serbest lakavt yaptıklarını düşünelim. O zaman ortada kalacak binlerce işçiyi hangi sendikalar besliyecektir?

Hasılı, grev hakkı tanınmalıdır. Fakat zamanının işçi herkesten iyi hesap edip ister. Dışardan söylenenler boş lâftan ve tuzaktan başka bir şey değildir.

Bahçıvancılık okulu

(Baştarafı 1 de)

lar aynı vaziyettedir. Bize vadedildiği halde bu arazinin verilmemesi bizi çok müşkül durumda bıraktı. Vekâlet bu husustaki 5-6 istidamıza da esaslı sebep göstermeden cevap verdiler. Hiçbir fabrikaya işçi olarak ta giremiyoruz. Vaziyetimizin gazeteniz vasıtasile Tarım Bakanlığına duyurulmasını rica ederim.

Çayırova T. Bahçivancılık okulu ilk mezunlarından
Nevzat Aslan

Çalışma Bakanımız Ankaraya döndü

(Baştarafı 1 de)

tir. Daha sonra işçi davasının çeşitli meseleleri ele alınmış sosyal sigortalar, işçi meskenleri, ücretli hafta tatile ve iş emniyeti gibi hususlar üzerinde etraflıca durulmuştur. Bu konuşma vesilesi ile işçi sendikaları hakkında Bakanın görüş ve tasavvurlarını kendi ağzından dinlemek fırsatını bulan iBrlik Yönetim Kurulu üyeleri toplantıdan memnun ve ümitli olarak ayrılmışlardır.

Bakan ertesi gün yanında Bölge Çalışma Müdürü Kemal Tilkicioğlu olduğu halde, Haliçteki işyerlerini gezmiş bu arada Defterdar Mensucat, Gıslaved lâstik, Bahariye Mensucat fabrikalarına da giderek işçilerin durumları ile meşgul olmuş ve her fabrikada bir çok işçi ile ve işçi mümessilleri ile görüşmüştür.

Öğleden sonra Bölge Çalışma Müdürlüğünde bir basın toplantısı tertip eden gazetecilerin sorularını cevaplandırmıştır.

Bazı gazetelerde, muhabirlerin küçük duygulara kapılıp, bir takım yalan ve tezvirat katarak neşrettikleri bu beyanatı okuyucularımız dürüst neşriyat yapan bir iki gazetede okudukları için burada tekrarlamakta fayda görmüyoruz.

HÜRBİLEK HAFTALIK GAZETE
Sahibi: İ. İ. S. Birliği
Baskı: Lâtif Dinçbaş Mat.

Yazı işlerini fiilen idare eden: SABAHATTİN SELEK
Dizgi. Rıza Koşkun Mat.